

Albert Einstein

Seveda šolske ocene ne odločajo o kasnejših uspehih in neuspehih. In seveda obstajajo zgledi za to, da so slabi učenci, ki so v šoli popolnoma odpovedali, v življenju kljub temu daleč prišli. Najslavnejši zgled, s katerim se vedno znova tolažijo vsi tisti, ki jim v šoli ne gre in ne gre, je Albert Einstein, oče relativnostne teorije. To nikakor ni legenda; Einstein je bil res slab učenec. Vendar ne zaradi pomanjkanja inteligence, Pač pa tako kakor mnogi učenci vseh časov po vsem svetu ni hotel uvideti, zakaj naj bi se učenec učil reči, ki ga niso zanimale. In ker se ni prilagodil, je prišel v spor s šolskim sistemom in na zadnje tudi padel.

Albert Einstein se je rodil v Ulmu, Nemčija, 14. marca 1879 židovskim staršem. Zanimanje za matematiko in ostale naravoslovne znanosti sta v mladem Albertu vzbudila njegova strica. Ironično je tri leta kasneje zapustil srednjo šolo s slabimi ocenami iz zgodovine, geografije in jezikov ter se pridružil ostalim članom družine v Milanu, kamor so se preselili zaradi očetovega posla.

Pri sedemnajstih se je vpisal na univerzo s ciljem postati učitelj matematike in fizike. Isto leto se je tja vpisala tudi enaindvajsetletna Mileva Marić, kot edina študentka. Einstein in Mileva sta se zaljubila, po končani univerzi pa sta se leta 1903 tudi poročila. Imela sta tri otroke, dva sina in hčer.

Albert je mel kasneje velike težave pri zaposlitvi. Poizkušal je dobiti mesto na univerzi na kateri je diplomiral, vendar brez uspeha. Sredi leta 1901 je nato dobil začasno delo kot učitelj matematike v Tehnični visoki šoli.

Einstein v prostem času dokončal prav neverjetno serijo člankov iz teoretične fizike. Marca 1905 objavi teorijo splošne relativnosti. Že maja istega leta pa je sledil že naslednji, najbolj revolucionaren članek, ki je vpeljal posebno teorijo relativnosti. razlaga: Potnik v vlaku z zatemnjenimi okni ne more presoditi, ali se premika z enakomerno hitrostjo. To značilnost je na drugačen način odkril že Isaac Newton. In če potnik, v vagonu, ki se premika z enakomerno hitrostjo, hodi naprej, to dela z enako hitrostjo kot če bi vagon miroval. Nasprotno pa zaporničar zazna gibanje vlaka in potnika drugače: zanj se njuni hitrosti seštevata. Tako se je Einstein vprašal: Če bi, recimo, vlak po tiru brzel s svetlobno hitrostjo in bi imel prižgane luči: ali se v tem primeru svetlobni žarek za potnika nebi ustavil? Nemogoče, kajti v tem primeru bi potnik vedel ali se giblje in kako hitro. Če pa svetloba žarometov sije s svetlobno hitrostjo, bi moral zaporničar izmeriti dvojno svetlobno hitrost. Hitrost vlaka in hitrost svetlobe. Ali je torej hitrost svetlobe odvisna od položaja opazovalca? Najslavnejšo formulo, $E=mc^2$, je Einstein izpeljal v kratkem dodatnem članku iz septembra 1905.

Ta impresivna serija člankov je Einsteina seveda torpedirala med prominentne fizike tistega časa. V nasprotju z začetki so sedaj ponudbe za službe le začele kapljati. Leta 1909 je postal izredni profesor leta 1911 redni profesor teoretične fizike v Pragi. Leta 1914 postal direktor Fizikalnega inštituta.

Ko se je aprila istega leta Einstein preselil v Berlin, mu je sledila tudi družina. Vendar pa je žena poleti skupaj s sinovoma odšla na dopustovanje v Švico in se po začetku I. svetovne vojne ni mogla vrniti v Berlin. Nekaj let za tem sta se Mileva in Albert ločila. Štiri leta kasneje je Einstein doživel še en velik življenjski korak, saj se je v drugo poročil, tokrat z polsestrično Elso.

V naslednjih treh letih je Einstein na veliko potoval, saj so ga kot slavno osebo vabili na vse konce in kraje sveta.

Leta 1921 je prejel Nobelovo nagrado za fiziko.

V Princetonu je Einstein zaživel življenje, ki je ostalo skoraj povsem nespremenjeno naslednjih 20 let, do njegove smrti. Z ženo Elso je živel v preprosti dvonadstropni hiši in se skoraj vsako jutro sprehodil do Inštituta, kjer je delal ali pa se je pogovarjal s kolegi. Za razvedrilo je igral violino in pa jadral po bližnjem jezeru.

Leta 1949 je začel Einstein bolehati. Čeprav se mu je zdravje izboljšalo, pa je leta 1950 vseeno sestavil oporoko.

Umrl je v spanju v bolnišnici v Princetonu 18. aprila 1955.

Einsteinove možgane so v skladu z njegovo željo ohranili. skupina znanstvenikov je z analizo ugotovila da je imel Einstein okoli 15% večji od povprečja tisti predel možganov, ki naj bi bil odgovoren za matematično mišljenje in vizualno dojetanje.

Viri:

Knjiga: Spremenili so svet

Internet: <http://www.kvarkadabra.net/article.php/Albert-Einstein-Bio>

<http://www.s-gms.ms.edus.si/projects/SOK-glasilo99/21.html>